

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnar frá 10. mars 2017, 1.-4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands, nr. 79/1997 (verndarsvæði í hafi). MAR24060069.
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Matvælaráðuneytið/skrifstofa sjávarútvegs.
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	1. september 2024.

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni

Í 1. mgr. 9 gr. laga nr. 79/1997, um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands segir að ráðherra skuli gera nauðsynlegar ráðstafanir til þess að sporna við því að stundaðar séu veiðar sem skaðlegar geta talist með tilliti til hagkvæmrar nýtingar nytjastofna og varðveislu viðkvæmra hafsvæða. Getur ráðherra með reglugerð m.a. ákveðið sérstök friðunarsvæði þar sem veiðar með öllum eða tilteknum veiðarfærum eru bannaðar. Ráðherra ákveður hvort reglugerðir um friðunarsvæði gildi um ákveðinn tíma eða séu ótímabundnar. Áður en ákvarðanir eru teknar samkvæmt þessari grein skal að jafnaði leita umsagnar Hafrannsóknastofnunar.

Ísland hefur tekið þátt í stefnumótun á vettvangi samnings SP um líffræðilega fjölbreytni að vernda skuli a.m.k. 30% af hafsvæðum heimsins árið 2030, með heildstæðri eða annarri virkri verndun sem getur haft jákvæð áhrif á líffræðilega fjölbreytni.

Stýrihópur um vernd hafsvæða hefur verið að störfum og skilað skýrslu sinni um stöðu verndunar hafsvæða við Ísland með takmörkun á notkun veiðarfæra og með tillögu um ferli og frekari verndun hafsvæða m.t.t. verndunar viðkvæmra botnvistkerfa og jákvæð áhrif á líffræðilega fjölbreytni, sbr. áðurnefnda stefnumótun og skuldbindingar Íslands gagnvart samningi SP um líffræðilega fjölbreytni (CBD) og sjálfbærnimarkmiðum SP. Í skýrslu stýrihópsins kemur fram að skoða þurfi lagaumhverfi verkefnisins. Þá var fjallað um mögulegar breytingar á lögum í skýrslunni *Auðlindin okkar* frá 2023. Alþjóðleg þróun er í þá átt að skilgreina hafsvæði með mismunandi stöðu og hlutverk hvað varðar verndun og nýtingu.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Frumvarpið miðar að því að styrkja lagagrunn fyrir setningu reglugerða er varðar verndarsvæði í hafi, einkum er varðar fylgni við alþjóðlega þróun um skiptingu svæða og notkun veiðarfæra. Auk þess þarf að skoða hvort rétt sé að hafa heimild í lögum til að takmarka aðrar aðgerðir eða framkvæmdir sem geta haft neikvæð áhrif á nytjastofna á grunni vistkerfisnálgunar. Þá er rétt að uppfæra hugtök og skilgreina betur hvað séu verndarsvæði í hafi. Hafrannsóknastofnun gegnir lykilhlutverki í að gera tillögur um hvaða svæði þurfi frekari verndun og afmörkun þeirra. Æskilegt er að skýra hlutverk stofnunarinnar hvað þetta varðar og ferli við ákvarðanatöku.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Núverandi regluverk er skýrt um heimildir til takmörkunar eða banni á veiðum en skýra þarf lagaumhverfið betur og uppfæra hugtök og ferla.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki

Meginmarkmið málefnasviðsins eru að styrkja sjálfbærni auðlindanýtingar, efla vernd og viðgang viðkvæmra vistkerfa á grunni vistkerfisnálgunar, draga úr losun gróðurhúsalofttegunda vegna framleiðslu og auðlindanýtingar, efla hugmyndafræði hringrásar við veiðar og

framleiðslu og hámarksnýtingu afurða, tryggja matvælaöryggi í þágu heilsu og hámarka velferð dýra í allri framleiðslu. 2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda Að uppfæra hugtök og ferla í lögum hvað varðar verndarsvæði í hafi til að uppfylla betur áherslur og skuldbindingar um verndun hafsvæða í samræmi við stefnumótun Íslands.
C. Leiðir
1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það? Hugtök og ferlar hvað varðar verndun viðkvæmra hafsvæða hafa þróast mikið á undanförunum árum. Rétt er að uppfæra þau hugtök og skilgreina ferla í samræmi við vinnu stýrihóps matvælaráðherra frá 2024. 2. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið Stjórnsýslufyrirmæli ekki talin nægileg. 3. Mögulegar leiðir við lagasetningu Rétt að gera breytingu á lögum nr. 79/1997, um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands.
D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?
1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni Lögð er til breyting á 9. gr. laga nr. 79/1997, um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands. 2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott Lagt er til að bæta við ákvæðum um skilgreiningar á verndarsvæðum í hafi, og fjalla um feril við ákvarðanatöku.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Heimildir til takmarkana á veiðum og notkun veiðarfæra eru nú þegar í lögum og dómaframkvæmd. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Nei. 3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til? Nei.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Fiskistofa, Hafrannsóknastofnun, Samgöngustofa, Landhelgisgæsla Íslands, Sjómannasamband Íslands, Félag skipstjórnarmanna, Félag vélstjóra og málmtæknimanna, Landssamband smábátaeigenda, Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi, Ungir umhverfissinnar og Náttúruverndarsamtök Íslands. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Innviðaráðuneyti fer með skipulag hafsvæða. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram Efnisatriði frumvarpsins voru kynnt í samráðsferli vegna frumvarpsdraga í kjölfar skýrslunnar um <i>Auðlindina okkar</i>. Þannig hefur efni frumvarpsins áður verið kynnt sem áform og drög að frumvarpi í samráðsgátt, einnig sem átt hefur sér stað samráðsferli við helstu hagsmunaaðila. 4. Fyrirhugað samráð Innra samráð innan stjórnarráðs. Fiskistofa, Hafrannsóknastofnun, Samgöngustofa, Landhelgisgæsla Íslands, Sjómannasamband Íslands, Félag skipstjórnarmanna, Félag vélstjóra og málmtæknimanna, Landssamband smábátaeigenda, Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi, Ungir umhverfissinnar og Náttúruverndarsamtök Íslands. Áform og drög að frumvarpi munu verða birt í samráðsgátt stjórnvalda.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er

1. Niðurstaða frummati á áhrifum, sbr. fylgiskjal Áhrif óveruleg sbr. niðurstöðu frummati.
H. Næstu skref, innleiðing
1. Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina? Já. 2. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Mun taka gildi skv. almennum reglum. 3. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Skýrari hugtök og ferlar við ákvarðanatöku um tiltekin svæði. 4. Mælikvarðar á árangur og útkomu Hlutfall svæða með virka vernd og aðra vernd. 5. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Ekki sérstaklega en fylgst er reglulega með hlutfalli svæða með vernd sbr. stefnumótun Íslands hjá CBD samningnum.
I. Annað
J. Fylgiskjöl
1. Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað 2. Önnur fylgiskjöl eftir atvikum